

2. VoxUkraine. Ukrainian Agribusiness: Between the Challenges of War and Market Opportunities 2025. URL: <https://voxukraine.org/ukrainian-agribusiness-between-the-challenges-of-war-and-market-opportunities/>
3. IFC; EBRD; DFC. IFC, EBRD, DFC help bolster Ukrainian agribusiness sector, strengthen global food security. 2023. URL: <https://www.ifc.org/en/news/press-release/2023/ukraine-agribusiness-financing>
4. EY Ukraine. The criterion of sustainability for Ukrainian agribusiness products based on FAO and EU Taxonomy. 2023. URL: https://www.ey.com/en_ua/news/2023/09/sustainability-agribusiness-ukraine
5. Digital technologies as a driver of resilience and institutional transformation: The case of Ukrainian agroholdings/ International Food and Agribusiness Management Review. 2024. Vol. 27, Iss. 1.
6. USAID AGRO. Financing agribusiness in times of war. 2023. URL: <https://www.agrifin.org/ukraine-agribusiness-during-war/>

Іваненко Д. П.,
здобувач вищої освіти спеціальності 072
Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Бурковська А. В.,
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В БАНКАХ В УМОВАХ ВОЄННОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

У сучасних умовах банківська система України функціонує в середовищі значного впливу зовнішніх та внутрішніх загроз, серед яких особливе місце посідає воєнна нестабільність. Збройний конфлікт на території країни істотно вплинув на банківський сектор, спричинивши погіршення платоспроможності позичальників, відтік капіталу, загострення проблем із ліквідністю, зростання недовіри серед клієнтів, що проявляється у масовому вилученні депозитів, зниженні попиту на банківські послуги та уникненні довгострокової співпраці з фінансовими установами.

У банківській сфері рівень ризику є суттєво вищим, ніж у більшості інших галузей економіки, що пояснюється особливостями здійснюваних фінансових операцій. Тобто, питання управління ризиками перестає бути суто внутрішньою процедурою банків і перетворюється на необхідну умову їх виживання та адаптації до надзвичайних викликів. Саме тому

дослідження ризик-менеджменту в банках в умовах воєнної нестабільності набуває особливої актуальності, практичної значущості та суспільної ваги.

Зазвичай, банківський ризик трактують, як ймовірність настання несприятливих подій у банківській діяльності, які можуть спричинити фінансові втрати, зниження капіталу, погіршення платоспроможності або репутаційні втрати. У широкому сенсі ризик у банківській сфері пов'язаний із невизначеністю зовнішнього середовища та внутрішніх процесів, які впливають на дохідність і стабільність фінансових установ [1]. На практиці виділяють низку основних видів ризиків (рис.1).

Комплексне розуміння й управління зазначеними ризиками є необхідною умовою стабільного функціонування банківської системи, особливо в умовах підвищеної економічної та політичної нестабільності.

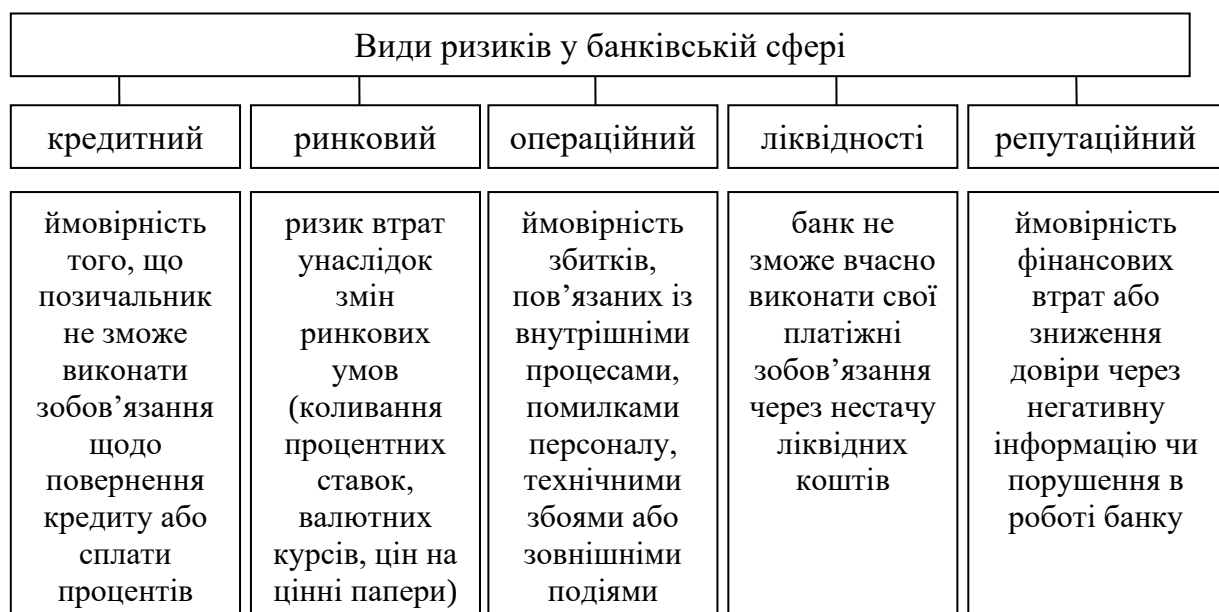

Рисунок 1 – Види ризиків у банківській сфері

Джерело: складено автором за допомогою [1]

У сучасному науковому дискурсі проблематика управління банківськими ризиками в умовах воєнної нестабільності активно досліджується, що підтверджується публікаціями Кльоби Л.Г., Дроня М.А., Тараненка А.С., Павленко Л.Д., Криклія О.А., Чумака О.В., Андрущака Є.М., Дропи Я.Б., Осташок Т.О., Коваля Т.Р., Клименка К.В., Ухналя Н.М., Столярова В.Ф. та Слюсаренка Є.Р. Їхні роботи охоплюють широкий спектр аспектів — від загальнотеоретичних засад до практичних аналітичних інструментів. Зокрема, розглядаються пріоритетні напрями удосконалення внутрішньої політики управління ризиками, з акцентом на адаптацію до нестабільного середовища, особливо в частині ліквідності [2]. Інші дослідники зосереджують увагу на управлінні фінансовими ризиками — валютними, процентними, кредитними — із використанням VAR-моделей та сценарного моделювання [3]. Окрема група робіт аналізує

організаційні аспекти, наголошуючи на ролі наглядових і контрольних підрозділів, інтеграції функцій внутрішнього аудиту, комплаєнсу та ризик-менеджменту як єдиної системи [4]. Значна увага приділена й кредитному ризику: зміні якості кредитного портфеля внаслідок війни, динаміці проблемних активів за періодами до та після початку повномасштабних бойових дій [5]. Поряд із цим досліджуються регуляторні виклики, функціонування внутрішнього контролю, а також координаційна роль Національного банку України [6]. Увагу привертає і окремий аналіз діяльності державних банків, що розглядаються як інструменти економічної стабілізації, з наголосом на необхідності централізованого моніторингу та механізмів реструктуризації зобов'язань [7]. Загалом, наявні праці демонструють різноплановість підходів – від концептуального осмислення до кількісного аналізу, від нормативно-правового до стратегічно-організаційного виміру.

Підсумовуючи зазначимо, що в умовах воєнної нестабільності питання ефективного управління ризиками в банківській сфері набуває особливої ваги. Банки мають справу з численними загрозами, що охоплюють кредитні, ринкові, операційні, репутаційні ризики та ризик ліквідності, посилення яких прямо впливає на фінансову стійкість установ.

Огляд наукових джерел свідчить про активний розвиток теоретичних і практичних підходів до управління банківськими ризиками в кризових умовах. Водночас існують відмінності у фокусі досліджень – від переважно кількісного аналізу окремих видів ризиків до системного вивчення організаційної структури ризик-менеджменту. Це свідчить про складність і багатогранність теми, що потребує подальшого вивчення з урахуванням впливу геополітичних та економічних чинників. Ефективне управління ризиками виступає запорукою не лише стабільності окремих банків, а й функціонування всієї фінансової системи України.

Сучасні дослідження демонструють необхідність комплексного підходу до виявлення, оцінки та мінімізації ризиків із залученням сучасних аналітичних інструментів, автоматизованих систем контролю та стратегічного планування. Особливої актуальності набуває посилення ролі внутрішнього аудиту, підвищення гнучкості політик ризик-менеджменту та адаптація до регуляторних змін.

Список використаних джерел

1. Зубова В.В. Основні підходи до визначення та класифікації банківських ризиків. *Ефективна економіка*. 2016. №6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5047>.
2. Кльоба Л.Г. Управління суттєвими банківськими ризиками в умовах воєнного стану. *Ефективна економіка*. 2024. №5. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2024_5_40.

3. Дронь М.А., Тараненко А.С. Управління фінансовими ризиками банку в умовах воєнного стану. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. №6. С. 166-169.

4. Павленко Л.Д., Криклій О.А., Чумак О.В. Ризики банків України та організаційна система управління ними в умовах воєнного стану. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. №5. С. 126-132.

5. Андрущак Є.М., Дропа Я.Б., Остасюк Т.О. Аналіз ризику кредитного портфеля банків України в умовах воєнного стану. *Ефективна економіка*. 2024. №1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2024_1_37.

6. Коваль Т.Р. Управління ризиками банку в умовах воєнного часу. *Економіка і управління*. 2023. №3. С. 93-104.

7. Клименко К.В., Ухналь Н.М., Столяров В.Ф., Слюсаренко Є.Р. Функціонування державних банків в Україні в умовах воєнних ризиків. *Наукові праці НДФІ*. 2023. Вип. 2. С. 84-111.

Терещук О. В.,
здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня,
кафедра інформаційних систем в менеджменті
Науковий керівник: Зомчак Л. М.,
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри економічної кібернетики
Львівський національний університет імені Івана Франка
м. Львів

МОДЕЛЬ МАШИННОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ВИЯВЛЕННЯ ФІНАНСОВИХ ШАХРАЙСТВ З ВИКОРИСТАННЯМ АЛГОРИТМУ ВИПАДКОВОГО ЛІСУ

Дослідження присвячене розробці моделі машинного навчання для виявлення підозрілих фінансових операцій. У сучасному фінансовому середовищі, де зловмисники постійно вдосконалюють методи обману, ефективні інструменти для виявлення та запобігання фінансовим шахрайствам є надзвичайно важливими для банків та фінансових установ. Актуальність дослідження зумовлена зростанням кількості та складності фінансових шахрайств. Збитки від шахрайських операцій завдають значної шкоди фінансовим установам та їхнім клієнтам, підкреслюючи необхідність розробки ефективних методів їх виявлення та запобігання.

Методи машинного навчання широко застосовують науковці в економічних дослідженнях на макро-, мезо- та мікро рівнях. Наприклад, методи кластеризації у дослідженні особливостей регіонального аграрного розвитку [1], методи рейтингування у дослідження підприємницької активності [2] та продовольчої безпеки [3], методи логістичної регресії у